

Bibladet 2019

125:e verksamhetsåret. 33:e årgången

sodrainlands.biodlarna.se

Södra Inlands Biodlareförening
125 år

Konditori, bageri och smörgåsaffär.

Vikingagatan 1 i Kungälv. Tel 0303-101 95

Granen får symbolisera årets färg (omslagsbilden)

Gran ger bina harts till propolis men varken nektar eller pollen. Däremot ger granen vissa år ett betydande drag av honungsdagg, så kallad skogshonung. Sådan honung är inget som biodlaren jublar över eftersom den kan ge upphov till honung som kristalliserar sig i kakorna och inte låter sig slungas loss. Men till exempel i Tyskland skattas skogshonung mycket högt.

Granens gröna färg påminner biodlaren om att 2019 års drottningar märks med grönt.

Ansvarig utgivare: Föreningens ordförande

Redaktion: Biblads- och informationskommittén

Omslag: Lillemor Bulukin

Tryck: Väst kustens tryckeri, Stenungsund

Innehåll

Styrelse, Bigården, Funktionärer, Revisorer, Valberedning	sid 4
Bitillsyningsmän	sid 4
Viktiga arbetsgrupper i Södra Inlands Biodlareförening	sid 5
Före detta ordförande har ordet och tackar för sig	sid 6
Ny ordförande i föreningen	sid 8
Verksamhetsberättelse för Södra Inlands Bf för 2018	sid 9
Ny styrelseledamot presenterar sig	sid 13
Tillbaka till styrelsen	sid 14
Nya styrelsen	sid 15
Avslutat styrelseuppdrag	sid 16
Ny i Biblads- och informationskommittén	sid 17
Föreningsbigården vid Kringledammen	sid 18
Verksamhetsberättelse från Smörsund 2018	sid 20
Kursutbudet i föreningsbigården 2019	sid 22
Miniatyrkuporna på bigården	sid 26
Den gamla slungan	sid 28
Vad gör de i honungsbedömningskommittén egentligen	sid 30
125-års jubileet – Boka dagen!	sid 33
Lars och Elsie har mycket att berätta om biodling förr och nu	sid 34
Ragnar Olsson, föreningens näst äldste aktive medlem	sid 37
Coop-kupan	sid 40
Årsrapporterna 2018	sid 42
Rapport från oss biodlare i Sundhammar	sid 44
Mässor och marknader 2018, ett bildreportage	sid 46
Stort intresse för biodling på Bifondsdagen	sid 48
I Jonsereds härliga trädgårdar	sid 50
Göteborgs och Bohus läns biodlardistriktets Biodlardag	sid 53
På tur till Norge	sid 56
Information från distriktet	sid 58
Mötesdeltagande 2018	sid 59
91 Karlsson 1956	sid 60
Information från Biblads- och informationskommittén	sid 62
Om att vara fikavärd på måndagsträff	sid 62
Kalendarium och fikaansvariga	sid 64
Mejl, sms och medlemsmatrikel	sid 66
Föreningen välkomnar nya medlemmar 2018–2019	sid 66

Styrelse

Lars-Göran Larsson ordförande lglyr@yahoo.se 070-922 33 69

Daniel Lisovski vice ordf. dlisovski@yahoo.se 072-310 49 37

Ingela Olsson sekreterare ingelahlsson@gmail.com 070-769 13 84

Eivor Bohlén kassör bohleneivor@gmail.com 070-683 99 79

Rune Andersson ledamot rune@risby.se 070-567 54 24

Adress Lars-Göran Larsson, V:a Ryr 140, 442 91 Romelanda

E-post s.inland.bf@gmail.com

Bankgiro Södra Inlands biodlarförening Bg 296-7727

Swishnummer 123 161 04 19

Organisationsnummer 853300-8960

Hemsida <https://sodrainlands.biodlarna.se/>

Bigården

Besöksadress Kringledammen Prästvägen 570, Kareby

Föreståndare Lars Oscarsson 070-489 95 10, Bo Andersson 070-644 37 28

Funktionärer

Utbildningsansvariga Eivor Bohlén 070-683 9979 och Eva Carlsson

Informationsansvarig Eva Carlsson 070-731 4563

Bihälsoansvarig Stefan Hellström 070-999 5003

Kvalitetsansvarig Stefan Hellström 070-999 5003

Webb-ansvarig Eva Carlsson evai.carlsson@gmail.com

Revisorer

Eva Hybinette-Henrikson eva.henrikson@gmail.com 070-761 20 82

Yvonne Strid yvonne.strid@telia.com 070-608 04 31

Revisorsersättare

Joakim Hagberg och Mona Löfberg

Valberedning

Per Almkvist sammankallande, per.almkvist.net 070-150 65 80

Kurt-Erik Eriksson och Eva Carlsson

Bitillsynen

Det är helt nya regler för bitillsynen fr o m 2019-01-01

Se länsstyrelsens www.lansstyrelsen.se/VastraGotaland/

Bitillsynsmän i vårt område

Jan Olausson 070-437 44 42 och

Thomas Pettersson 072-222 0400

Viktiga arbetsgrupper i Södra Inlands biodlareförening

Ta kontakt med någon i gruppen/kommittén/klubben när du vill veta mer.

Honungsbedömningskommittén

Lars Oscarsson 070-489 95 10 evalis.britt@hotmail.com

Torbjörn Haraldsson

Stefan Hellström

Anita Enerskog

Mikael Carolusson

Honungshanteringskommittén

Karin Carolusson 072-255 83 72 k.carolusson@live.se

Rune Andersson

Joakim Hagberg

Ann-Christine Magnusson

Göran Johansson

Biblads- och informationskommittén

Eva Carlsson 070-731 45 63 evai.carlsson@gmail.com

Bo Hägeryd

Marianne Lönn

Ingela Olsson

Lillemor Bulukin

Du som vill lämna synpunkter eller material – mejla till Eva.

Drottningodlarklubben

Bo Hedin ordförande 070-476 59 19 hedin.bi@hotmail.com

Jan Eriksson vice ordförande

Bo Andersson kassör

Ingela Olsson sekreterare

Lars Oscarsson ledamot

Drottningsodlarklubbens kassör informerar

Drottningodlarklubbens årsmöte: Måndag 18 mars kl 19.00

Årsavgift: 20 kr till bankgiro 852-1080

Parningsavgift: 10 kr per utsatt drottning

Före detta ordförande har ordet och tackar för sig

Yvonne Strid

Varje verksamhetsår har en början och ett slut och föreningens årsmöte är vändpunkten i detta. Lite vana får man med tiden, men året med föreningen är som året med bina, vissa perioder är mer intensiva än andra. Så var det då dags för årsmötet 2018 en lördag i november, funktionärer strömmar till, kaffe kokas, bord och stolar ställs i ordning och dukas. Lars "Bagarn" levererar härliga räkcroissanter och gott kaffebröd. Honungsbedömningskommittén har intagit styrelserummet och tar varsamt emot honungsburkar för bedömning. Torbjörn drar kablar och fixar med ljudet. Ann-Britt och Pelle från Stenungsunds Biodlareförening gästtar föreningen och ska få en stund på årsmötet för att visa och berätta om hur dom framställer sina egna vaxkakor. Vaxsmältningen har redan påbörjats och essensen blandar sig med kaffedoften från köket. Medlemmar börjar strömma till och snart har både lokal och parkering fyllts. Monica Selling anländer och gör sig redo för att ta sig an ordförandeskapet för mötet. Dagordningen avhandlas punkt för punkt och slutligen väljs den nya styrelsen.

Efter fem år som ordförande har jag nu lämnat styrelsearbetet. Hur känns det då att inte vara ordförande längre? Jag får frågan från flera håll och jag har inget svar att ge. Kan jag svara på frågan nu? Kanske, kanske

Foto: Ingela Olsson

inte. Jag konstaterar att fem år har gått och det har varit en intensiv period för mig och för föreningen. Nu äger föreningen en ändamålsenlig lokal som är utrustad både invändigt och utvändigt. Ett omfattande kurs- och cirkelutbud ger föreningen intäkter och ett gott renommé, som i sin tur bidrar till att nya medlemmar strömmar till. Föreningen är återkommande synlig i sociala medier och IRL (in real life) vid marknader och trädgårdsdagar under hela året. Medlemmarna får varje vecka under säsongen dagsaktuell information via sms och mejl. Föreningens bigård har utökats med leasingbikupor, som ger föreningen ett bra ekonomiskt tillskott, så även biskötsel-

avtalet med kommunen. Så mycket som har hänt och blivit möjligt under de fem år som gått. Och det har blivit möjligt för att det finns så många goda krafter och arbetsvilliga medlemmar, som med glädje ställt upp och arbetat för föreningen. Detta är det bestående minnet och känslan jag bär med mig från ordförandeskapet. Så ett **STORT TACK** till medlemmar och styrelse, som varit med och arbetat för föreningens bästa under de år jag haft förtroendet att leda verksamheten och lycka till önskar jag den nyvalda styrelsen.

Tack för mig!

Yvonne ledde distriktets årsmöte i Vasakyrkans församlingshem med glans. Här tillsammans med sekreteraren för mötet, Siv Svensson, Tanums Bf. Siv blev vald till ny ordförande för distriktet och efterträder Monica Selling.

CARLSSONS **B**IODLING

Öppet enligt överenskommelse.

Nytt och begagnat bimatieral. Varor som inte finns i lager tas hem på beställning.

För mer information besök vår webbplats: www.carlssonsbi.se
eller ring: 0303-77 19 62 eller 0708-40 05 76.

E-post: pelle@carlssonsbi.se. Lilla Komperöd 202, 444 94 Ucklum

Återförsäljare för MS Biredskapsfabriken i Töreboda

Ny ordförande i föreningen

Lars-Göran Larsson

Som många av medlemmarna redan vet valdes jag på årsmötet till ordförande i Södra Inlands Bf efter att Yvonne Strid avgått med den äran. Jag hade ett år kvar i styrelsen som sekreterare, så det var bara att foga sig och försöka axla jobbet efter Yvonne. Jag tackar medlemmarna för förtroendet.

För att få ett hum om vem jag är, kan jag berätta att jag varit biodlare sedan 1980 då jag gick nybörjarkursen för Gunnar Andersson, som var min kursledare. Jag kom med i styrelsen på sommaren 2013 och blev då kassör. Jag har varit engagerad i många olika arbetsuppgifter för föreningen och nu det senaste året även som kursledare.

Min sysselsättning i arbetslivet har varit som teknisk ingenjör vid ritbordet på SAAB Bofors Dynamics där vi utarbetade komponenter

Foto: Ingela Olsson

till försvaret. Det var ett yrke som jag trivdes med. Det är tio år sedan jag slutade på företaget med avtalspension. Den enda kontakt jag nu har med tidigare verksamhet är när vi gamla saabpensionärer möts på våra träffar och pratar minnen. Det är alltid lika trevligt, det finns mycket att prata om eftersom jag var på företaget i drygt 40 år.

Till sist tackar jag återigen för förtroendet och säger väl mött på bigården.

Lars-Göran Larsson inleder studiecirkeln om att bygga sin egen startlåda eller snabbkokare för drottningodling, januari 2019.

Foto: Privat.

Verksamhetsberättelse för Södra Inlands bf. för 2018

Yvonne Strid, Eva Carlsson, Lars-Göran Larsson, Eivor Bohlén och Harald Göbel

Medlemmar

Efter föreningens 124:e verksamhetsår är medlemsantalet 153 fullbetalande, 27 familjemedlemmar och 4 juniormedlemmar samt 17 föreningsvänner.

Mötesverksamhet

Föreningen har genomfört fyra medlemsmöten och 22 måndagsträffar, samtliga möten i samarbete med Studieförbundet Vuxenskolan. Alla våra möten har ägt rum på Kringledammen.

Årsmötet hölls den 18 november 2017 då många deltagare (hela 71 stycken) mötte upp.

Värmötet hölls den 5 mars 2018 och ämnet var topplistikupa. Åsa Danielsson berättade om sina erfarenheter för 44 deltagare.

Sommarmötet hölls den 4 juni och gästades av Börje Blomster, som berättade om när Bin kom till byn. Deltagare 45 stycken.

Höstmötet hölls den 3 september och Åsa Håkansson berättade om sitt bageri och sitt intresse för honung. Antalet deltagare vara 43 stycken.

Måndagsträffar har varit 21 stycken och har genomförts från början på april till mitten på oktober med ett litet sommaruppehåll. Träffarna har varit välbesökta med ett

genomsnitt på drygt 35 personer varje gång.

Marknader

Föreningen har varit med på Kareby IS julmarknad, Lisebergs trädgårdsmässa, Trädgårdsföreningens skördemarknad och fruktutställning. Medlemmar har medverkat och informerat om biodling, värvat medlemmar och vid några tillfällen sålt honung.

Nytt för i år var Bifondsdagen som hölls 1 september i Bergfeltska trädgården och Strandparken i Kungälv. Vi var medarrangörer tillsammans med Kungälvs trädgårdsförening, Kungälvs kommun och Svenska trädgårdar i väst. Syftet med Bifondsdagen var att visa på behovet av pollinerande insekter samt växter som gynnar dessa. Det belopp som inkom till Bifonden skall användas till förmån för pollinerande insekter i vårt område. En rabatt med uppskyltade biväxter centralt i Kungälv är föreslaget.

Utbildning och kurser

Föreningen har genomfört två nybörjarkurser i biodling enligt SBR:s kursprogram med totalt 20 deltagare samt kortkurs om mjödtillverkning med 23 kursdeltagare.

(Forts. på sidan 10)

Representation och uppdrag

Föreningen representerades med nio ombud vid distriktets årsmöte. Två föreningsmedlemmar ingår i distriktets styrelse och deltar i dess arbete. Södra Inlands ordförande fick förtroendet att leda distriktets årsmöte.

Biskötsel och leasing

Tre föreningsmedlemmar sköter om kommunens bikupor på Kolebacka och i Strandparken.

Tre medlemmar har hand om föreningens tre leasingkupor och håller kontakt med företagen.

Medlemsservice

- Inköp av burkar och bifor från LP:s Biodling.
- Vaxrensning, transport samordnas, samarbete med LP:s Biodling.
- Oxalsyra och oxalsyreförångare erbjuds till medlemmar för varroabekämpning.
- Medlemstidningen Bibladet distribueras till samtliga medlemmar.
- Föreningens har en egen hemsida och facebook sida med aktuell information.
- Sms och mejl med aktuell information skickas regelbundet under året till medlemmarna.
- Bigården har en välutrustad honungshanteringslokal med möjlighet för medlemmar att

slunga sin honung.

- Honungsbedömning genomförs årligen, en eller flera gånger på efterfrågan.
- Varje år finns det möjlighet för medlemmarna att låta testa sin bigård för Nosema.

Föreningsbigården

Under året 2017 har vi utvecklat vår verksamhet och använt våra lokaler för både möten och kurser. Slungrummet har varit välanvänt under verksamhetsåret och det är mycket glädjande.

En ny värmepump har monterats in i föreningsgården, då den förra som monterades in inte fungerade så bra. Under året har en del av ytterpanelen bytts ut och hela huset har målats.

Ekonomiska bidrag

- Kommunalt bidrag 2000 kr
- SBR, informationsbigård 3500 kr.

Slutord

Nu lägger vi det 124:e verksamhetsåret till handlingarna. Intresset för vår förening och biodling ökar.

Vi har välkomnat 13 nya medlemmar till föreningen. Måndagsträffarna är navet i vår verksamhet och det är lika roligt varje gång som nya medlemmar dyker upp och deltar i vår verksamhet.

Föreningens kursverksamhet är en viktig aktivitet för föreningen,

deltagarna får chansen att lära sig en hel del teori om bin och biodling och även pröva på praktiska övningar.

Tillsammans bidrar vi till vår förenings goda renommé. Ett stort tack till alla medlemmar som sluter upp och deltar i verksamheten.

STYRELSEN

*Lillemor inviger sin
flång nya bidräkt
och gör sig redo att sätta händerna i en kupa.
Foto: Eva Carlsson*

KAMINER ■ SKORSTENAR ■ MURNING
PUTSNING ■ VÅTRUM ■ MARKARBETEN

www.kungalvmur.se

Mån–tor 08–17, fre 08–14. Tel 0303-134 90
Skålebräcke industriområde
Svarvaregatan 17, Kungälv

LP:s Biodling

Av biodlare För biodlare

Allt i biodlingsmaterial • Nackakupan • Avläggare
Honungsförmedling • Vaxvalseri • Vaxrenseri

Gå in på www.lpsbiodling.se

Handla, hitta nyheter och uppgift om din närmaste återförsäljare.

Besök vår butik i Säffle

Du är också varm välkommen till butiken i Säffle.

Där kan du även lämna in vax och ramar.

Öppettider i butiken: vardagar 9–16.

Följ oss på sociala medier

Facebook: sök på LP:s Biodling. **Instagram:** @lpsbiodling.

swienty

for better homes

LP:s Biodling AB, Torstensbyn 14, 661 94 Säffle, tel 0533-631 11
shop@lpsbiodling.se, www.lpsbiodling.se

Ny styrelseledamot presenterar sig

Rune Andersson

Jag blev invald i styrelsen på årsmötet 2018 och gör här en kort presentation av mig själv. Min bekantskap med bi sträcker sig långt tillbaka i tiden eftersom min far hade halmkorpor. Senare, i min ungdom, fick jag grannens fem samhällen, men de hade förmodligen amerikansk yngelröta, så det var bara att förrinta dem.

År 2016 började jag en kurs i biodling för Thure Hilmersson, Arne Christiansen och Roger Hilmersson. En kurs som jag uppskattade mycket. Samma år köpte jag ett samhälle från norra Bohuslän och gick med i vår förening och på den vägen är det. Jag känner att det är en god värme och anda här.

I mitt tidigare verksamma liv arbetade jag på anläggningssidan. Nu när jag är pensionär sedan några år, är det betydelsefullt att fortsätta med något och inte stagnera. Föreningen har ju flera kommittéer och jag är en

Foto: Ingela Olsson

av fem personer i honungshanteringskommittén. Jag hoppas och tror att det blir givande att vara en i styrelsen också och ser fram emot vårt arbete tillsammans.

*Rune i föreningens slungrum.
Hösthonungen är klar för
ympning.*

Foto: Eva Carlsson

Tillbaka till styrelsen

Ingela Olsson berättar

2008 valdes jag in i styrelsen och verkade under åren 2011–2015 som sekreterare. På årsmötet 2015 avslutade jag det arbetet men fick nu 2018 sysslan tillbaka, vald för ett år. För dem som inte vet vem jag är, kan jag berätta att jag började en biodlarkurs 2003 och fortsatte sedan hela 2004 för att kunna tillgodogöra mig så mycket som möjligt och det kändes bra. Jag skojade med lärarna, att jag ville gå ett tredje år, men det gick de inte med på. Senare har jag däremot utbildat mig till cirkelledare och hållit en cirkel om att bilda avläggare.

Jag är en lycklig pensionär sedan sommaren 2010. Under mitt tidigare aktiva liv arbetade jag på ett antal arkitektkontor och ritade hus. På fritiden var det väldigt mycket sjön och segling som gällde. Ett trädgårdssintresse har jag, men har av bekvämlighetsskäl bytt min stora gräsklippare mot en robot. ”Hon”, min lilla Gullhöna, har en röd topp med svarta prickar på och ”henne” pratar jag med när hon överraskande kommer fram bakom knuten. Numera, när man i kroppen känner av jordens dragningskraft så är det fint att ha bi och att få äta honung så mycket man vill. Naturligtvis blir man piggare av det, eller?

Södra Inlands Biodlareförening är ju, som de flesta i föreningen känner till, en aktiv och välkomnande förening. Det är roligt att träffas på

Foto: Lars-Göran Larsson

våra möten, inte minst för att man alltid lär sig något. Då tänker jag bl.a. på våra tematräffar. Det spelar ingen roll om man tror sig veta eller kunna. Berättaren ger oss ofta en ny infallsvinkel. Dessutom är det ju så roligt att bara träffas.

Ingela visar en ännu ej märkt drottning på en Apidearam i föreningsbigården.

Foto: Eva Carlsson

Nya styrelsen

*Rune Andersson, Lars-Göran Larsson, Daniel Lisovski,
Ingela Olsson, Eivor Bohlén. Foto: Eva Carlsson*

Fasad- och takarbeten på små och stora projekt

Vår serviceavdelning erbjuder också hjälp vid akuta problem som till exempel vid läckage och behov av snöskottning.

Läs mer om Kode Plåt på www.kodeplat.se

Tel 0303-948 36 Mejl info@kodeplat.se

Avslutat styrelseuppdrag

Eva Carlsson

Efter många givande och roliga år har jag nu avslutat arbetet i styrelsen. Än en gång tack för blomsterbuketten och gåvobrevet till Biodlingens vänner. Att ge en gåva till *Biodlingens Vänner* för personer som avgår från uppdrag i föreningen är ett av många beslut som jag har varit med att fatta.

Jag kommer att finnas med i kulisserna ett tag till, bland annat kommer jag också i år att skicka ut mejl och sms med föreningens information om vad som är på gång. Förslag till studiecirkel och intresseanmälningar tar jag gärna emot. Tänker även att uppdatera hemsidan sodra-inlands.biodlarna.se och Facebook-

Yvonne och Eva. Foto: David Carden

sidan [facebook.com/SodraInlandsbiodlare/](https://www.facebook.com/SodraInlandsbiodlare/). Ni följer väl med vad som händer där? Det brukar var väldigt många som har sett inläggen.

Åsas hantverksbageri i Kareby

På Åsas bageri i Kareby, på väg mot Kringledammen, hittar du miljösmarta bröd bakade med ekologiskt mjöl och mycket kärlek. Vi bakar också bullar, skorpor, kakor och maränger. Det vi inte har nybakt på hyllan kan finnas i frysen. Vi säljer också mjöl, teer, lakrits, svarta popcorn, rapsolja och mycket annat smått och gott. Är du sugen på att lära dig att baka med surdeg? Håll utkik efter våra kurser. Följ Åsas i Kareby på Facebook eller @asasikareby på Instagram så ser du vad som är på gång. Vill du lägga undan något, sms:a din beställning till 0722-50 16 06.

Ny i Biblads- och informationskommittén

Lillemor Bulukin

Jag har en liten gård i Årsnäs med skog och åker, där jag bor med min dotter och hennes familj. På gården finns tre hästar, några skånska blom-mehönor, en katt och den ständigt hungriga labradorkorsningen Stella. Sedan sommaren 2018 finns här även två bisamhällen med gula bin.

Mitt intresse för bin har legat och småskvalpat de senaste åren och våren 2018 gick jag all in och anmälde mig till kurs, tingade avläggare, beställde kupor och lät så in en halv hektar med biblommor.

Jag har hela mitt yrkesverksamma liv arbetat med information och kommunikation, först som anställd, därefter i egen verksamhet, med kontor i bostaden.

*Lillemor med hunden Stella och en frusen kantarell på julafton 2018 i Årsnäs svampskog.
Foto: Privat*

Trots att jag aldrig har varit någon ”föreningsmänniska” måste jag erkänna att det är både meningsfullt och trevligt att vara medlem i Södra Inlands Biodlareförening.

Föreningsbigården Kringledammen 2018

Bo Hedin

Här är redovisningen för föreningens bisamhällen för det gångna året. 2017 lämnade vi över åtta samhällen till 2018. På nyåret dog P1 av svält trots att detta har fått minst 18 kg Bifor. Orsaken var en ny drottning, som la ägg hela tiden fram tills dom dog. Jag kunde konstatera, att det direkt efter avslutad matning fanns yngel på fem kakor.

Som alla vi biodlare kommer ihåg, var ju våren otroligt fin och tidig. Bina hade möjlighet att för en gång skull hämta pollen från hasselbuskarna och det är sällan det händer.

Sedan fick vi ju denna enorma sommar som medförde värme och åter värme men inget regn. Det fick ju den följdverkan att jorden blev torrare och torrare och blommorna fick ingen fuktighet och på så sätt blev det inte heller någon nektar.

Våra samhällen har verkligen blivit ompysslade och noggrant skötta av sina vicevärdar. Alla måndagar, som vi varit i bigården under säsongen, har nära nog en 100-procentig räkning av nedfallet av kvalster skett. Nu har vi äntligen fått en riktig, stabil kurva på alla bigårdens samhällen och den är verkligen låg numera.

Det som står att läsa i SBR:s broschyrer, och som Preben alltid talat om, är att efter juni månad kommer ökningen av kvalstermängden. Det framgår allra klarast i Demokupan, där nedfallsmängden var 0 fram till

Kvalsternedfallet tio dygn efter förångningen

Kupa	Nedfall
Demokupan	150 st
P1	43 st
P2	12 st
P3	5 st
P4	3 st
P5	0 st
Jubileumskupan	2 st
K2	2 st
K3	30 st

P=paviljong. K=trågkupa. Föreningens Sveakupa hade ingen varroabotten.

juli, men efter detta har det varit en hel del nedfall. Det är Janne E som så noggrant följt upp detta samhälle. Tymolbehandlingen gjordes på samtliga samhällen fast vi egentligen inte hade behövt göra det på några av dem.

Invintringen var superfin för alla utom K3, här får vi se upp tidigt i vår. Förångningen med oxalsyra gjordes 10 december då alla var yngelfria. Vi har satt in tre avläggare i sommar och nu har vi tio samhällen på Kringledammen.

Till våren ska vi sälja ett samhälle i Sveaformat med botten, lådor och tak. Dessutom säljs K3, som är en Smålandskupa från Hallands Väderö. Till denna hör två skattlådor och ramar.

I vår bigård finns nu tre avelsdrottningar. En är parad på linjen Hunneberg från Sven-Olof Nilsson, en är från Visingsölinjen parad i Aneby och

en är från Karl-Henrik i Fjugersta och är hemparad där. Den har 86 % i ving-index och är av Ligusticastam.

Beträffande skörden var det ju cirka 18 kg i snitt hos våra medlemmar, men här i bigården var det rätt ojämnt. Demokupan och jubileumskupan var bäst och uppskattat blev de cirka 140 kg. Till nästa år skall det insättas minst tre nya drottningar.

Vi har avslutat projektet Instruktionsbigård, eftersom SBR inte fått några pengar från Jordbruksverket till det nationella program som stöttade det projektet.

Nu vill jag passa på att tacka Er som sköter våra samhällen så förtjänstfullt och bra och till sist önskar jag Er alla ett framgångsrikt nytt år 2019.

Stefan Hellström visar kursdeltagare hur man kontrollerar nedfall och skär bort drönare.

Foto: Eva Carlsson

**KODE
TRÄ AB**

Woody
BYGGHANDEL

Välkommen till er lokala bygghandel.

Vi levererar byggmaterial och förnödenheter till stora och små byggprojekt.

Öppet mån–fre 06.30–17, lör 9–13.

Tel 0303-500 30

www.kodetra.se

Verksamhetsberättelse från Smörsund 2018

Jan Eriksson

Under sommaren satte 13 medlemmar ut 107 drottningar. 79 av dessa drottningar blev parade (74 %).

De drönarproducerande drottningarna kom liksom 2017 från Erik Pettersson i Lidköping och har parats i flera led med VSH-drönare på Hunneberg. De har lämnat mycket snälla och lätthanterliga bin med hitintills 100 procents övervintring.

Jag önskar att så många som möjligt ska utnyttja den fantastiska möjligheten att para in VSH-gener i sina ligusticabidrottningar och på så sätt

få ned vinterdödligheten samt slippa ifrån myrsyrabehandlingar och drönarutskärning.

2019 siktar vi på att ha ligustica med VSH på Smörsund. Bo Hedin kommer att ha rena ligusticabin på Rörö. Så även jag hemma hos mig för dem som vill para utan VSH-gener.

Jag vill se er komma med många drottningar för parning till sommaren.

Drottningodlarklubbens styrelse efter årsmötet 2018. Lars-Göran Larsson valberedningen, här mötessekr, Jan Eriksson vice ordf, Bo Andersson kassör, Bo Hedin ordf, Lars Oscarsson ledamot. Ingela Olsson är klubbens sekreterare, ej närvarande. Foto: Eva Carlsson

Kungälv's glasmästare sedan 1943

Energiglas, speglar, skyddsfilm,
glasräcken med mera.

Besöksadress: Smedmästaregatan 3 i Kungälv.

Öppet: mån–fre 7–16.

www.kungalvsglas.se • Tel 0303-133 25

Varmt välkommen till CJ's blomsterbod

Kärna torg 3A

Öppet tisdag–fredag 10–18, lördag 10–15.

Stängt: söndag och måndag

Tel 0303-22 60 02

E-post: cjsblomsterbod@gmail.com

Kursutbudet i föreningsbigården 2019

Eva Carlsson

En tillbakablick på genomförda kurser 2018 visar ett något mindre utbud av kurser än föregående år. I år har vi haft en dagskurs i tillverkning av mjöd förutom de vanliga nybörjarkurserna, de vi kallar sommarkurser. Mjödkursen var osedvanligt populär och blev snabbt fulltecknad. Björn Fölster från Getinge i Halland var ledare och kursen hölls i januari.

Stefan Hellström och Lars-Göran Larsson med medhjälpare hade var sin sommarkurs för nybörjare med sammanlagt 20 deltagare.

I sommarkursen ingår teori kring bin och biodling och praktiskt genomförande av olika moment. Vi följer kursplanen i SBR:s kurslitteratur *Min biodling* och *Mina första år som biodlare*. Deltagarna träffas sex vardagskvällar och två lördagar.

Deltagare på sommarkursen spikar ramar. Jan Andersson visar. Foto Eva Carlsson

Kursdeltagare arbetar med bina i jubileumskupan i föreningsbigården. Foto: Eva Carlsson

På lördagarna är det dubbelpass, då delar man upp sig i två grupper med varsin ledare. En lördag tillverkar man ramar omväxlande med arbete i bikupan. Efter lunchpaus byter man moment. Den andra lördagen är det slungning av honung kombinerat med skattning och invintring. Flera medlemmar har varit behjälpliga med att handleda i slungrummet, vid tillverkningen av ramar samt att fixa fika och lunch. Det är minst två kursledare på plats varje gång.

Det är alltid roligt och givande att träffa alla dessa blivande biodlare och flera får man möjlighet att lära känna närmare när de kommer till föreningens verksamhet på måndagarna. Det är härligt att se dem delta aktivt i arbetet med föreningens bin,

delta i temadiskussionerna och bli medlemmar i föreningen.

Årets kurser startar i januari med en återträff för Mjöd pionjärerna från 2018, som deltagarna kallar sig efter att ha döpt sin Facebookgrupp så.

Björn Fölster, Mjödbjörn, kom som planerat 19 januari. Vi var 18 deltagare varav fem var nya. Björn började med en repetition och genomgång. Därefter fick deltagarna möjlighet att blanda egen mjöd att ta hem och ställa till jäsning. Aktiviteterna varvades med fika och lunch. Avslutade dagen med utbyte av erfarenheter och provsmakning för de som hade möjlighet.

I januari startar två studiecirklar om tre tillfällen vardera i att bygga sin egen startlåda/snabbkokare, som används vid drottningodling. Cirkelledare är Lars-Göran Larsson och

Karin Carolusson visar slungrummet för kursdeltagare. Fredrik Emanuelsson kontrollerar honungens vattenhalt med en refraktometer och Ida Skagerstam (skymd av Fredrik) täcker av honungsramar. Foto Eva Carlsson

David Carden. Det är första gången vi har de här och initiativet kom från en medlem i höstas. Upplägget på träffarna har betoning på hur startlådan/snabbkokaren fungerar och vad som är viktigt att tänka på vid tillverkningen. Det mesta av snickrandet gör deltagarna hemma, men har möjlighet till uppföljning och support på träffarna. Vi hoppas på att få se halvfärdiga lådor vid andra tillfället och så gott som färdiga sista gången.

Även 2019 kommer vi att hålla två nybörjarkurser (sommarkurser) och båda ser ut att bli fulltecknade. Kursledare blir Stefan och Lars-Göran med var sin medhjälpare. Kurserna planeras gå parallellt från april till augusti.

(Forts. på sidan 24)

Mjödkurs. Marie håller över sin mjöd i dunk, Lars-Göran assisterar. Kursledaren Björn Fölster visar och berättar. Foto: Lillemor Bulukin

Intresseanmälningar till de här kurserna kommer från flera håll, några fyller i blankett i pärmen i samband med olika arrangemang, andra hör av sig via hemsidan eller Facebook, några kommer på besök till bigården och hör sig för och några får tips av föreningens medlemmar.

Studiecirklar i drottningodling, avläggarbildning och honungshantering är efterfrågat och kanske kan vi genomföra någon under sommaren. Studiematerial finns, men just nu saknas cirkelledare.

I föreningen genomför vi alla kurser och studiecirklar i samarbete med Studieförbundet Vuxenskolan. Kurser/cirklar äger rum i föreningsbigården och föreningens bin, bikupor och slungrum används flitigt. Föreningen bjuder deltagarna på fika vid kurskvällen och på dagkurser brukar vi ha en enkel lunch. Materialet (kursbok/studiehandledning) ingår oftast i kurs-

avgiften. Nybörjarkurserna är på tio gånger och eftersom vi har dubbelpass två gånger blir det åtta tillfällen. Vi försöker vara effektiva och ta vara på tiden ordentligt för att ta hänsyn till människors stressade tillvaro.

Ni som blir lockade av nämnda kurser och cirklar, tveka inte att höra av er. Ibland blir kurser och cirklar fort fullbokade. Ni som kan tänka er att hålla i en cirkel, hör av er ni också. Vi behöver kursledare och hjälper er på alla sätt med planeringen, litteratur och annat.

All kurs- och studiecirkelverksamhet som föreningen genomför är ideell. Deltagarna betalar en avgift som täcker material och förtäring samt ger ett litet överskott till föreningen. Ledarna får reseersättning och givetvis kurslitteratur (och möten med massor av trevliga människor).

Deltagare på sommarkursen har teoripass med Stefan Hellström. I år har föreningen köpt in en bildskärm som skall användas på kurserna. Foto: Eva Carlsson

Fika ingår i alla föreningens kurser. Här löser dessutom kursdeltagarna Tobias Husberg, Anna Altvall och Ida Skagerstam en quiz som kunskapstest. Foto: Eva Carlsson.

Din biredskapsbutik i Stor-Göteborg!

**Biredskap · vax · skyddskläder · glas · bikupor
foder · avläggare · slungor · honung**

**Backa Bergögata 10-12
422 46 Hisings Backa
Telefon 0729-683616**

**info@bikompaniet.com
www.bikompaniet.com**

Miniatyrkuporna på bigården

Ingela Olsson

För många år sedan byggdes miniatyrkupor i skala 1:2,5 av Sture Olsson, en hängiven biodlare och tillika duktig drottningodlare med mycket snälla, egna bin. Han gjorde för övrigt också ritningar till en uppstaplingskupa. Sture Olsson bodde i Lillhagen på Hisingen och var på den tiden med i Hisingens biodlarförening. Han bedrev undervisning där och använde då de små lättåskådliga bikuporna, en trågkupa och en upp-

Här ser man yngelrum med spärrgaller över. Vid sidan om är det plats för en avläggare med flustret på långsidan. Foto: Ingela Olsson.

Trågkupan med spärrgaller och skattlådor. Taket syns bakom kupan. Foto: Ingela Olsson

staplingskupa innehållande ramar och övrigt material.

Sture var ofta ute på en 4H-gård på Hisingen för att visa barn och ungdomar hur det såg ut i en bikupa. Till barnens glädje var det som att rumstera om lite i ett dockhus, när de fick placera ut ramarna.

Sture, som var född i Stora Röd i Torsby socken, flyttade så småningom tillbaka till Kungälvskommun, men nu till Trädal. Där bodde han till sin bortgång i början på tvåtusentalet. Han blev medlem i Södra Inlands biodlareförening i samband med att han flyttade tillbaka hit.

Jag bad honom om hjälp när jag, som ofrivillig biodlare efter min pappas hastiga bortgång, inte förstod vad jag skulle göra. Vad skulle man gjort om inte alla dessa hjälpsamma biodlare ställt upp?

Jag blev själv undervisad med hjälp av dessa miniatyrkupor och

fick sätta ramarna med foder, pollen och yngel i rätt ordning. Så svårt jag tyckte det var då! Kuporna användes senare i den kursverksamhet som Ture Hilmerzon och Arne Christiansen hade. Uppstaplingskupan, som är lättare att förflytta, har varit populär att visa bland besökarna på olika marknader. Alla kuporna finns idag till beskådande på en hylla i föreningsbigården vid Kringledammen.

Uppstaplingskupan. Spärrgallret ligger mellan låda 2 och 3. Foto: Ingela Olsson

Allt för taket!

Nyläggningar med takpapp och PVC-duk
Reparation och omläggningar
Tilläggsisolering. Låglutande tak

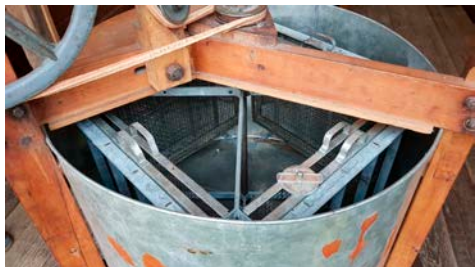
Brehålt's tak

Gert Larsson, tel 0706-22 30 31

Den gamla slungan

Ingela Olsson

En gammal slunga med en kapacitet för fyra ramar placerade i var sin korg finns numera på Kareby hembygdsförening.

Vy av slungkorgen. Den lilla möjängen i övre kanten är en plugg till ett av täcklocken.

Foto: Ingela Olsson

Slungan med drivjul. Foto: Ingela Olsson

Tillverkningsstämpeln i plåten.

Foto: Ingela Olsson

Vår förening fick den 2003 av Arne Johansson i Ytterby, för att den skulle bevaras för kommande generationer. Arne Johansson köpte den begagnad av Kurt Olsson i Svartedalen och bedömde att den kunde vara runt 100 år nu. Materialet i slungan är galvaniserad plåt och den är handdriven med drivrem, vilket gör den mycket lätt att veva. En tillverkningsstämpel finns graverad i plåtens överkant ovanför avrinningshålet och har texten "BRÖDERNA MELIN BIREDSKAPSFABRIK MARKARYD". Denna gamla slunga har inte använts på bigården, eftersom vi förstås hade en modernare, rostfri och motordriven variant där.

När flytten från Rollsbo år 2015 kom till stånd, kunde vi inte längre härbärgera den gamla slungan. Då flyttades den vidare till kvarnen i Kareby. Där står den nu till beskådande, en väl använd raritet från en annan biodlartid.

Kenny Bergander Elektriska AB

Tel 070-655 96 16, Vadalen 220, 444 92 Jörlanda

El - Tele - Data

0703-889972

Vad gör dom i honungsbedömningskommittén egentligen?

Anita Enerskog

Jag hade av någon egendomlig anledning blivit invald i Honungsbedömningskommittén och tackade häpen ja till detta. Som biodlare med ganska blygsam erfarenhet var min tanke att här var ett tillfälle till kunskap, som jag inte fick missa. Kanske skulle jag lära mig att tvärsäkert kunna säga: ”Jaa, i den här honungen känner jag ett tydligt inslag av blåbär.”

Så förväntansfull gick jag till honungsbedömningskommitténs möte en svart novemberkväll i klubbstugan. På lördagens årsmöte hade de, som ville få sin honung bedömd, lämnat in en omärkt burk med honung från senaste skörden. Fyra distingerade herrar hade samlats i klubbstugan: Torbjörn Haraldsson, Lars Oscarsson, Göran Johansson och Stefan Hellström. Varje år väljs en ny medlem in i honungsbedömningskommittén. Man förväntas ingå i gruppen i fem år. Varje år har en medlem fullgjort sitt uppdrag och avgår. På så vis blir det ett rullande schema som gör att kunskap om bedömning av honungens kvalitet sprids och flera blir delaktiga.

Den biodlare som vill ha sin honungskvalitet bedömd ska även göra en s k bihusesyn och lämna in ett protokoll från denna. Tillsammans med honungen ska ett honungsbedömningskort och ett frankerat ku-

vert lämnas, som resultatet kan skickas tillbaka i.

De parametrar som ska bedömas hos honungen är **renhet**, **konsistens**, **lukt** och **smak**, **färg** samt **vattenhalt**. Honungsprovet poängsätts och 25 är maximal poäng. När honungsprovet granskas kan poängavdrag göras. När det gäller honungens **renhet** dras 1 poäng av för varje partikel som är under 0,5 mm. Om man upptäcker partiklar som är större än 1 mm underkänns provet. Honungens **konsistens** bedöms utifrån en liknande princip. Exempelvis den honung som innehåller tydligt kännbara kristaller får ett avdrag på två poäng. Är

Stefan Hellström, Göran Johansson, Lars Oscarsson och Torbjörn Haraldsson bedömer honungen som lämnades på årsmötet. Foto: Anita Enerskog som också ingår i kommittén.

där så mycket kristaller att honungen känns sandig dras fyra poäng av.

Honungens **lukt** och **smak** är givetvis viktig. Om ”lukt och smak har ett knappt främmande inslag som dock ej utgör ett obehagligt inslag” dras ett poäng av. Om honungen har en smak och lukt som har ett obehagligt inslag, innebär det att honungen underkänns. Även **färgen** på honungen varierar naturligt, alltifrån nästan svart honung till väldigt ljus maskroshonung. Det är endast om honungen har en ojämn färg som poängavdrag görs.

När honungen bedöms mäts också **vattenhalten** med en refraktometer. Vattenhalten får inte vara högre än 20%, med undantag för ren ljung-honung som får innehålla 23%. Högre vattenhalt gör att honungsprovet underkänns. För att honungsprovet ska godkännas måste det få minst 16 poäng.

Jag hade faktiskt lusläst honungsbedömningsreglementet på Biodlarnas hemsida (sök ”honungsbedömning” på biodlarna.se). Men varför utsätter man sig som biodlare för detta besvär, grunnade jag på på väg till honungsbedömningsmötet. Tja, det är ju naturligtvis en kvalitetsmarkör att kunna använda Biodlarnas kända etikett på sina burkar. Men också för att få ett slags respons på det arbete man gör. Får man poängavdrag så ska man ju också få en kommentar om vad man kan förbättra i sin honungshantering, hade jag läst.

De fyra herrarna, Torbjörn, Lars, Göran och Stefan, anlände till klubbstugan punktligt. ”30 burkar har vi att bedöma ikväll” annonserade Torbjörn och jag undrade i mitt stilla sinne om det var en god idé att övernatta i stugan. ”Och det blir inget kaffe innan vi är klara med elva burkar!” Här var inte tid för kallprat.

Stefan höll reda på vilket nummer burken som bedömdes för tillfället hade och läste högt ur honungsbedömningsreglementet då så behövdes. Torbjörn fyllde i bedömningskorten. Lars, Göran och jag satt på rad och granskade, luktade och smakade beväpnade med små skedar och refraktometrar. Jag konstaterade

(Forts. på sidan 32)

Här är det Torbjörn som provsmakar bedömningshonung. Foto: Anita Enerskog

(Forts. från sidan 31)

snart att det var ett effektivt och vant gäng som gjort detta förut! Oftast var vi häpnadsväckande överens, ibland blev det diskussion om vilket poängavdrag som skulle göras, ett, två eller fyra? Refraktometrarnas mätningar kunde ibland skilja sig åt något beroende på fabrikat. Någon gång diskuterades om ett honungsprov var att betrakta som sandigt eller grusigt.

Jag insåg vikten av att sila och skumma honungen ordentligt för att verkligen få bort främmande partiklar. Man kan också låta honungen stå i sitt kärl ett dygn för att luftbubblorna ska försvinna. Det var inte alltid helt lätt att avläsa refraktometern – och man upplyste mig om att ju mer

flytande honungen är desto lättare är det att mäta vattenhalten. Kvällen förflöt under intressant arbete, ibland ackompanjerades det av utrop som: ”Den var ju god!” eller ”Nu börjar min tunga kännas dubbelt så stor efter all denna honung!” Kaffepausen var välkommen. När kvällen närmade sig sitt slut kunde vi nöjt konstatera att alla honungsproven blivit godkända. Inte något av proven hade för hög vattenhalt – kanske inte så förvånansvärt med tanke på den torra sommar som varit!

Jättekul, intressant och lärorikt att få vara med i honungsbedömningskommittén tänkte jag på vägen hem. Ser redan fram emot nästa års möte med alla burkar att få granska och smaka på!

LÅT DIG VÄL SMAKA!

God samverkan ger en härlig biprodukt.

bokab

SAMVERKAN FÖR FÖRETAGS-
HANDELS- OCH BOSTADSETBLERING

Södra Inlands Bodlareförening fyller 125 år!

Det firar vi med en jubileumsfest den
25 maj i Hermansby bygdegård i Kärna.

Boka dagen!

Inbjudan skickas ut i mars.

Lars och Elsie har mycket att berätta om biodling förr och nu

Berättat för Lillemor Bulukin 2019-01-08

Lars och Elsie Larsson är två av föreningens äldsta medlemmar – båda är över 90 år. De bor på en höjd i mitt inne i skogen, väster om Solberga. Här har de bedrivit biodling sedan slutet på 1970-talet. Idag sköter Lars de fyra bisamhällena och Elsie hjälper till med honungshanteringen och, inte minst, all disk som den genererar. Dessutom stickar Elsie sockar och mössor efter ett irländskt mönster och kokar sylt och saft, produkter som de säljer på hantverksmarknader runt om i trakten.

Elsie är född på ön Brunsjär utanför Vedhall och Lars är uppvuxen på en gård i Spånga. Lars kom tidigt i kontakt med bin; hans farbror hade bin på gården där Lars familj bodde. När Lars och Elsie med sina två söner etablerat sig i Torp, där de bara var sommartid de första åren, tog Lars upp frågan om att skaffa bin. Till en

början fick han nej av Elsie. Men Lars, som är lika envis som Elsie, släppte inte tanken på bin. Och så småningom fick han Elsies godkännande, kanske lite beroende på att en av sönerna var väldigt förtjust i honung och Elsie, som är ekonomiskt sinnad, såg det onödiga i att köpa sådant som man kunde producera själv. Med stöd av en biodlande kompis, Harry på Orust köpte de så småningom bisamhällen av en brevbärare på Orust som skulle sluta med bin.

Från den dagen har det funnits bin hos Lars och Elsie i Torp. Som mest har de haft 13 samhällen, idag har de fyra. Mestadels har de haft gula bin, även om de någon gång fått ofrivillig inblandning av andra raser.

Biodlare lärde av varandra

Lars och Elsie har varit med i Södra Inlands Biodlareförening i över 40 år. I början var det en liten förening. En av medlemmarna var skolvaktmästare och ordnade så att föreningen kunde samlas på Kareby skola, berättar Lars.

De har aldrig gått någon kurs i biodling, utan istället lärt sig genom att prata med andra biodlare. Bo Hedin och Gunnar Andersson gav tips, och så fanns det bra litteratur.

Lars och Elsie deltog i föreningens mjödkurs i januari 2019. Under dagen togs en gruppbild på alla deltagarna utanför klubbstugan. Foto: Lillemor Bulukin

Lars och Elsie säljer sina produkter på julmarknader, bland annat i Jörlandagården i november 2018.

När marknaden var över åkte de direkt till föreningens årsmöte.

Foto: Eva Carlsson

Gunnar Andersson var föreningens bisyningsman under många år. Han bodde fint, mitt emot nuvarande Solgärde vårdcentral. En gång behövde Gunnar hjälp att flytta en bikupa som stod vid kexfabriken i Kungälv. Gunnar hade inte bil – han körde vespa – men Lars och Elsie hade en Golf och var villiga att hjälpa till. De ställde in kupan i bakluckan och Elsie satt i baksätet och undrade om det var farligt att resa ihop med ett bisamhälle. Både Lars och Gunnar lugnade henne genom att säga att det inte skulle vara någon fara. Snart var bilrutorna mörka av bin som tagit sig ur kupan och Elsie var inte alls glad.

Färre restriktioner förr

Förr i tiden var biodlingen enligt Lars inte kringgårdad av så många restriktioner. Man behövde inte anmäla att man hade bisamhällen, och det fanns inte så mycket regler kring bisjukdomar.

Lars berättar att han en gång för länge sedan upptäckte några celler som inte såg bra ut i ett av samhällena och befارade yngelröta. Bisyningsmannen tillkallades och det var som Lars trodde. Samhället fick avlivas och eldas upp, men de övriga samhällena hade klarat sig. Bisyningsmannen var av den noggranna sorten och menade att smittan måste komma utifrån. Nu skulle de lägga resten av dagen på att åka runt i omgivningarna och kolla andra bisamhällen. I en grushåla i Årsnäs, en knapp kilometer från Lars bisamhällen, hittade de en ensam kupa full med yngelröta, som de tillsammans oskadliggjorde.

Sedan dess har Lars och Elsie inte haft sjukdomar i sina kupor. De var bland de sista i föreningen att få varroa. Själv tror Lars att det beror på att de varit ganska ensamma om att ha bin i området. Numera bekämpar de varroan med oxalsyra och tymol.

Forts. på nästa sida

I brist på restriktioner för biodlingen byttes drottningar kors och tvärs och de importerades även från utlandet. Lars importerade en bidrottning av märke Starline från USA, vilken var helt och hållet gul. När Lars och Elsie skulle skatta av honungen den hösten fanns det inte en gnutta honung i det samhället. Lars ångrade därmed sitt tilltag att använda biraser som inte var etablerade i Sverige och gjorde sig av med drottningen.

Många eldsjälar i föreningen

Det har alltid funnits och finns fortfarande många eldsjälar i föreningen. Lars framhåller särskilt Stina Wallgren och Bo Hedin och berättar om den gången då Bo hade fått överta några bisamhällen i gamla, kanske utslitna kupor. Bo åkte för att hämta

kuporna på sin Volkswagen-pickup och fick för sig att åka vägen förbi Stina Wallgren på hemvägen. När de sitter i köket och dricker kaffe ser de att himlen är svart av bin utanför köksfönstret. Det är Bosses nya bin som slåss med Stinas bin. Bosse får snabbt kasta sig i bilen och kör iväg med en strut av bin efter pickusen.

2018 var som alla vet ett svårt år för biodlingen i trakten. Lars och Elsie fick totalt bara 60 kilo honung från sina fyra samhällen. De började mata bina redan i maj och ställde ut vatten under den heta sommaren, men såg inte att det gick åt.

Lars och Elsie lever ett, för sin ålder, mycket aktivt liv. Båda uppskattar verksamheten i biodlarföreningen och mötet med medlemmarna, med vilka de delar bekymren och omsorgen om bina. ●

KUNGÄLVS garden CENTER

En komplett butik för dig som älskar växter

Plantskola, krukväxter, fröer, lökar, snittblommor och trädgårdsdesign

Öppet: mån–fre 10–18, lör 09–16, sön 10–16

Maskingatan 1 i Rollsbo, tel 0303-94 131

kungalvsgardencenter.se

Följ oss gärna på Instagram och Facebook

Ragnar Olsson, föreningens näst äldste aktive medlem

Eva Carlsson och Marianne Lönn

Bland årets intervjuer av biodlare som ligger närmast föreningen i ålder finns Ragnar Olsson i Jörlanda. Eva (Carlsson) och Marianne (Lönn) åkte hem till Ragnar med semlor och satt i hans kök och fikade och pratade. Ragnar hade mycket att säga, inte bara om biodling. Vi kom hela tiden in på annat t.ex. hållristningar, den bohuslänska dialekten och supriet förr.

Åter till Ragnar och varför han började med bin. ”Farsan hade bin”, sa Ragnar. Det var under kriget och då fick man extra socker om man var biodlare. En gång när Ragnar var uppe på hembygdsgården Dalen stod Arne Christiansen och visade bin. Ragnar hade mycket frågor och till sist sa Arne: ”Du ska gå på kurs”. ”Nej, jag är för gammal”, ”Nej, du ska gå”.

Det blev kurs och det var Thure Hilmersson, som höll i den. Ragnar köpte sitt första samhälle och sina första kupor av Thure. De är de enda kuporna Ragnar köpt, resten har han gjort själv. Han gör över huvudet ganska mycket själv, smälter sitt vax, men präglar inte mellanväggarna utan lämnar vaxet i klump till företag och får tillbaka mellanväggar. Han bygger alltså bland annat egna kupor, en egen variant av parningskupor och snickrar ramar av hög kvalitet, det sistnämnda är också en försäljningsvara.

Ragnar visar sin motor på hembygdsgården i Dalen 2017. Det var vid ett sådant här tillfälle han kom i kontakt med föreningen och anmälde sig till nybörjarkurs. Foto: Yvonne Strid

Som mest har Ragnar haft tolv samhällen. Snittet genom åren ligger på runt åtta. Han har haft utbigårdar på flera ställen bland annat i Skotthed och tre samhällen finns fortfarande på Källsby.

Det är, enligt Ragnar, inte så jobbigt att sköta bin på andra ställen men det tar tid, mer för att prata med folk på platsen, mindre för att sköta bina. Honungsleveranser till Bageriet i Jörlanda blir det i den mån han kan. 2018 var det dock dåligt med den saken.

(Forts. på sidan 38)

(Forts. från sidan 37)

Drottningodling blev tidigt ett intresse för Ragnar, mest för att prova om han kunde klara av det. När han och Jan Eriksson fann varandra blev det samarbete kring drottningodling. ”Janne är så teveddeli” alltså hjälpsam, artig, tillmötesgående på svenska. (Det var här vi kom in på den bohuslänska dialekten.) Deras samarbete fortsätter, men numer är det Janne som står för de flesta drottningarna.

Ett besök hos Ragnar innebär så gott som alltid att man får se ett nytt hjälpmedel för biodlingen. Ragnar har en lösning på allt: hur man får med sig den varma rökpusten hem i bilen, när man varit vid en utbigård, eller hur man tänder pusten med hjälp av bilbatteriet. Det finns många kluriga uppfinningar hemma hos Ragnar.

”Det är för att jag har så mycket material hemma. Jag har samlat rör av

alla möjliga dimensioner och jag har ordning på sakerna”, säger Ragnar.

Vi tror, att det beror mer på Ragnar än på rören. Det är lite svårt att få honom att berätta om sina uppfinningar, för han tycker inte att det är något att tala om. Vid ett besök i slungrummet i källaren blev vi dock förevisade en hiss till honungskärl, en mojäng där man kan värma kanderad honung sakta med hjälp av en glödlampa och en isolerande låda, en stabil sil i form av en platta mellan tomt kärl och kärl med sil, en motordriven perforator för ramar med ljunghonung, ett hjälpmedel för avtäckning av vax, en upphängningsanordning för avtäckta ramar och naturligtvis fanns det ett klurigt sätt att få in ramarna genom källarfönstret. I verkstaden fick vi se en oxalsyreförångare och slutligen visade Ragnar en bärställning för foderballonger.

Vi anar, att detta bara är en liten del

Här hängs den varma rökpusten upp på bilens dragkrok. Foto: Eva Carlsson

Ragnar tänder rökpusten i motorrummet med hjälp av batteriet. I hållaren står den säkert under transport även när den är varm. Foto: Eva Carlsson

av allt Ragnar åstadkommit i fråga om kluriga hjälpmedel.

Mycket uppiggade och tämligen imponerade lämnade vi Ragnar och hoppas att han ska hålla på med sin biodling många år till.

Frigolitlåda att placera över honungskärlet för isolering. Träställningen står över en svag glödlampa. Här kan ett honungskärl placeras med frigolitlådan över. Värmen från lampan gör honungen lättare att tappa upp. Foto: Eva Carlsson

Egentillverkad ställning där man stabilt bär fyra fulla foderballonger från köket till bigården. Lägga märke till skruvarna, ställningen kan fällas ihop. Foto: Eva Carlsson

Honungssilen placerad i ett kärl utan botten, står stabilt på tappningskärlet. Lägga märke till skruvarna som håller kärlet plats. Hos Ragnar välter ingen honungssil! Foto: Eva Carlsson

Bidrottningar till salu

Ligusticadrottningar och ligustica-drottningar med VSH. Boka årets drottningar senast den 1 maj.

Kontakta Jan Eriksson 076-848 10 77 eller 0303-526 41

Coop-kupan

Lars-Göran Larsson och Ingela Olsson

År 2017 kom det en förfrågan från Maj Östberg Rundquist på Svenska Bin, om vi i Södra Inlands Biodlare-förening ville ta hand om en bikupa för Coop. Detta accepterades av styrelsen. Det är vi båda författare till denna text, som tog på oss uppdraget att sköta den. I maj 2018, när vi fick materialet till kuporna, satte vi till ett bisamhälle. Honungsskörden blev ca 15 kg efter den korta tid som bina hade på sig att dra in nektar, innan den varma sommaren kom med sin torka. I augusti åkte Lars-Göran till Coop-butiken i Kungälv och lämnade 60 stycken 250 grams-burkar med deras egna etiketter på. Kupan är en uppstaplingskupa som är målad i Coop:s gröna färg. Den har som mest haft två lådor med ett spärrgaller emellan.

Vår förhoppning är nu att samhället skall vara starkt till våren. Kupan står hos mig, Lars-Göran, i

Foto: Lars-Göran Larsson

Romelanda, men tanken är att den så småningom skall ställas på lämplig plats som Coop kan anvisa. Till dess kommer den att finnas på bigården i Kringledammen från och med våren 2019.

Ingela etiketterar burkar till Coop med deras egen etikett "Bevara suret".
Foto: Eva Carlsson

VI HAR VÄRLDENS BÄSTA EL OM DU TYCKER ATT DET HÄR ÄR VÄRLDENS BÄSTA PLATS.

Vår el är i det mesta ungefär som annan el. Utöver att den handlar om elektroner och annat smått, så kostar den ungefär samma (möjligen något billigare), den är lika driftsäker och den gör samma nytta i hemmet. Men det finns en stor skillnad: Kungälv.

Den som tycker att det är skillnad mellan Kungälv och resten av världen tycker att det är enorm skillnad mellan el från Kungälv och all annan el. Allt överskott från elen går nämligen rakt tillbaka till arbetet med förnybara energikällor som sparar och skyddar vår miljö för kommande generationer.

Valet är enkelt, du går bara in på kungalvenergi.se eller ringer oss på 0303-23 93 00 och tecknar avtal. Så vips, har du gjort Kungälvs framtid lite grönare!

KUNGÄLV
energi

Årsrapporterna 2018

Eva Carlsson

Varje år skall alla medlemmar i föreningen lämna årsrapport över sin biodling till Biodlarnas riksförbund SBR. I praktiken går det till så att styrelsen utser en person i föreningen, som tar emot medlemmarnas rapporter och gör en sammanställning som skickas till förbundet. Det enda som lämnar föreningen är sammanställningen; här går inte att urskilja någon enskild medlems uppgifter.

Fördelarna med årsrapporter är: (hämtat från SBR:s hemsida)

- att vi får en pålitlig statistik om alla eller de allra flesta lämnar uppgifter.
- att vi får ännu pålitligare fakta om vinterdödligheten.
- att SBR med större säkerhet inför Jordbruksverket och EU kan ange hur det står till med biodlingen i Sverige.

I Södra Inlands bf har vi valt att för föreningen sammanställa lite mer uppgifter än vad SBR efterfrågar. Därför skickar/delar vi ut en särskild blankett till er. Det är samma med våra uppgifter som med SBR:s, dvs det är enbart sammanställningen som lämnas ut.

Det vi efterfrågar är:

- hur många samhällen som finns i Kungälv kommun
- om ni har gjort avläggare och/eller odlat drottningar
- hur ni har behandlat mot varroa.

För 2018 fick vi in väldigt många rapporter, 157 stycken, eller från drygt 85 procent av medlemmarna. Det gick dock ut väldigt många påminnelser efter det att ungefär hälften av rapporterna hade kommit in i tid. Utgående från de 85 procenten ser siffrorna ut som följer:

Antal samhällen Medlemmarna har tillsammans 604 samhällen och har skördat 11 137 kg honung. Det ger en medelskörd per samhälle på 18,4 kg.

Odlat drottningar 28 medlemmar har odlat drottningar, jämfört med 22 året innan (2017). Är det månader fler som har odlat drottningar 2018 som ett resultat av drottningodlarkursen 2017? Eller är det helt enkelt fler som har rapporterat?

Gjort avläggare 128 avläggare gjordes, jämfört med 115 året innan (2017). Ökningen skulle kunna bero på att det är fler som har rapporterat, men jag hoppas att det är föreningens avläggar- och drottningodlarkurser 2017 som ledde till ökningen 2018.

Vinterförluster Vinterförlusterna var totalt 52 stycken eller 9,4%. Mycket glädjande jämfört med år 2017, då förlusterna var 19 procent.

Varroabehandling Så gott som alla medlemmar behandlar sina samhällen mot varroa. En del, som rapporterat att de inte gör det, har börjat med

en avläggare under året och gör sin första behandling senare på säsongen. De vanligaste behandlingarna är i nämnd ordning: oxalsyra, drö-narutskärning och Tymol. I rutan ”annat” har man fyllt i rabarber och Hive-Clean.

TACK till er som lämnade rapport och ett tips till er som inte lämnade alls eller lämnade väldigt sent: det blir mindre i mejlkorgen och tystare i telefonen om ni lämnar årsrapporten

i tid, dvs före 31 oktober. Mejlar eller sms:ar ni, eller kommer till bigården, så slipper ni portot.

I år är den sista måndagsträffen den 14 oktober, därefter är det skicka in som gäller. Vi fick in några rapporter i samband med årsmötet också, de kom också med i sammanställningen men vi i vår tur skall lämna ifrån oss uppgifterna till SBR i tid, och det försvårar när rapporter kommer så sent.

Tomas Johansson är ganska nybliven biodlare men har redan fem samhällen. Här behandlar han sina bin i Håлта med föreningens oxalsyreförångare. Foto: Kurt-Erik Eriksson

Rapport från oss biodlare i Sundhammar

Krönika av Anders Bergquist

Biramarna är skickade för rensning, oxalsyrabehandlingen är gjord, varroanedfallet räknat och honungen är slutsåld. Biåret är alltså slut och ett nytt har just börjat.

Hur blev det då biåret 2018? Ja, ett liknande år lär vi väl aldrig få uppleva. Vilken sommar, 25-30 grader och inget regn i tre månader. Underbart för oss, men vad tyckte bina?

Vintern var bra men lång, våren kom aldrig igång. Men så plötsligt omkring den 6 maj slog det om över en natt. Från + 6 grader till + 20 grader utan förvarning. Bina satte full fart. Men var fanns nektarn? Tomt i ramarna, men yngelsättningen var god. Nåväl ramarna fylldes så sakta och några av oss slungade redan veckan före midsommar.

Det blev en bra skörd trots allt, cirka 15 kg per samhälle. Några av oss andra väntade till två veckor efter midsommar och fick väl då ungefär 20 kg per samhälle. Och honungen var bra. Troligen mest från brakved för så mycket andra blommor fanns inte.

Värmen fortsatte och det var knastertorr i naturen. Hur skulle det bli med ljunen? Blickarna riktades upp mot bergen varje dag. Nog såg det ut som om bergen skiftade i lila. Men ingen nektar.

Augusti kom och gick utan en droppe ljunnektar. Det var tomt i

Gerhard Olsson skattar. Finns det någon ljunghonung? Foto: Anders Bergquist

kuporna. Vissa samhällen fick stödutfodras, särskilt avläggarna som helt slutat yngla.

Så i början av september kom regnet och bergen började skifta i lila. Ljungen hade äntligen börjat blomma, men det var inga mängder. Ljungen tycktes blomma utan att producera nektar. Vi på Nordängen fick inte en droppe ljunghonung medan andra som hade kuporna längre upp i bergen fick i alla fall ca 12 kg ljunghonung på två kupor. Inte illa.

Så totalt sett fick honungsåret godkänt. Sammanlagt ca 35 kg per samhälle. Vi är nöjda trots att ljungen uteblev.

Förra årets drottningtillsättning spelade oss ett stort spratt. Ett sam-

Drottningtillsättning. Foto: Anders Bergquist

hälle fick sin fjärde (!) drottning innan vi gav upp. Samhället invintrades men som väntat överlevde det inte senvintern. Totalt fick vi två vinterförluster här ute. På våra 10 samhällen är väl det OK.

Några nya drottningar och två nya avläggare gör att vi nu har 10 samhällen här i Sundhammar. Vi är fortfarande 7 biodlare, kanske kan vi bli något fler till nästa år.

Vi använder oss fortfarande av Buckfast och köper drottningar av Susanne i Rödbo. De är snälla och flitiga. Hittills har vi trotsat Bosse Hedins önskan att gå över till gula VSH bin. Jag har haft ett sådant samhälle. Tyvärr inte så beskedliga bin, som jag skulle vilja ha dem. Får vi tag på bra odlingsmaterial nästa år ska vi försöka oss på att odla några egna drottningar. Det är ju både nyttigt och roligt.

Varroasituationen verkar vara under kontroll. Drönarutskärning och oxalsyrabehandling verkar hålla antalet kvalster nere. Vid oxalsyra-

behandlingen i slutet av november såg samtliga samhällen ut att må bra. Vi invintrar mest på två HLS-lådor eller i något fall en LN och en HLS-låda till riktigt stora samhällen. Vi ger alla samhällen minst en och en halv hink Bifor och de riktigt stora samhällena lite extra. I två samhällen räknades antalet varroanedfall och det varierade mellan 100 och 200 nedfall på 10 dygn. Acceptabelt?

Lotta Olsson oxalsyrabehandlar ett samhälle. Foto: Anders Bergquist

Mässor och marknader 2018

Eva Carlsson

*Sten och Jan vid föreningens bord. I bakgrunden syns Elsie Larsson vid sitt marknadsbord.
Foto: Eva Carlsson*

Göran Johansson berättar om bina i visningskupan. Foto: Joakim Hagberg

Julmarknaden hos Kareby IS var den 16 december. En vacker, ljus och solig dag, som gjord för att vara utomhus på, åka till Kringledammen och köpa gran och annat som hör julen till. Boddarnas bord bemannades av Jan Andersson och Sten Johnsson. De var glada för att besökarna stannade så länge. Lotterna tog slut och föreningens honung var verkligen härproducerad. Några anmälde intresse för sommarkursen.

På Lisebergs trädgårdsdagar var det full rush hela tiden. I vanlig ordning var det fyra dagars arrangemang och föreningen bemannade med sex personer per dag. Visningskupan var med. Värmeböljan hade precis börjat, besökarna var pigga och glada och hade mycket frågor. Flera anmälde sig till kommande sommarkurs, några även till andra föreningar/distrikt.

Södra Inlands lotteri på Lisebergs trädgårdsdagar med chans att vinna honung är populärt. Foto: Eva Henrikson

**LISEBERGS
TRÄDGÅRSDAGAR
9–12 maj 2019**

Ansvarig för planeringen är
Lars-Göran Larsson

Tack

alla medlemmar som på olika sätt hjälpt till att visa upp verksamheten och att intressera och informera om bins nytta i naturen och att värva nya medlemmar, kursdeltagare och biodlare.

Skördefest 8 september arrangerades av Kungälv Trädgårdsförening vid Bohus fästning. Bo Hägeryd och Per Almqvist var där med honung och informationsmaterial.

Per och Bo tillhandahöll såväl honung som information på skördefesten. Foto: Privat

Hembygdsdag 22 september arrangerades av Kareby hembygdsförening vid hembygdsgården och kvarnen i Kareby. Sten Johnsson och Bo Hägeryd representerade biodlarna. Förutom skyltar och broschyrer var den gamla slungan och halmkupor framme. Nytt för i år var att en av miniatyrkuporna var med. Det finns mer att läsa om slungan och miniatyrkuporna på annan plats i detta Biblad.

Besökare hos biodlarna på Kareby hembygdsdag. Foto: Annika Rödin

Fruktutställning 29 september i växthuset vid brandstationen i Kungälv arrangerades av Trädgårdsföreningen. Hit kunde man komma och få sin frukt sortbestämd. Birgit och Göte Svensson var där med informationsmaterial om biodling och sålde honung. 🍓

*Pomologen Agneta Lundberg hjälpte till att sortbestämma besökarnas äpplen.
Foto: Kungälv Trädgårdsförening*

Stort intresse för biodling på Bifondsdagen

Lillemor Bulukin

Första september var det dags för Bifondsdag i Kungälv. Syftet med dagen är att samla in pengar till förmån för pollinerande insekter. Solen sken, besökarna var intresserade och bina i föreningens kupor i Strandparken visade sig från sin bästa sida.

I Bergfeltska trädgården berättade Kungälv's Trädgårdsförening om den restaurerade trädgården med anor från 1600-talet. Trädgårdsföreningen sålde fika med nybakt och fröpåsar med biblommor.

Biodlarna Birgit och Göte Svensson berättade för intresserade besökare om året i bigården och sålde honung från Dyröd. Det fanns också möjlighet att gå en poängpromenad

med frågor om bin och biodling.

I Strandparken visade kommunens parkarbetare runt bland planteringarna och svarade på den vetgiriga allmänhetens frågor om växter och odling.

Tommy Johansson och Lillemor Bulukin bemannade Södra Inlands tre bikupor i Strandparken. Tommy hade tagit med sig bidräkt, rökpust, foderballong och några välfyllda honungsramar i en plastback.

Det blev många frågor även här: Hur mycket arbete är det att ha bin? Kan man ha bikupor i en villaträdgård? Vad kostar det att skaffa ett bisamhälle? Hur många kilo honung man kan räkna med att från ett samhälle? En båtägare ville veta om man

Birgit och Göte berättade om biodling och sålde honung till intresserade i Bergfeltska trädgården. Foto: Eva Carlsson

Tommy Johansson berättar om varroa och visar en drönnarram för intresserade besökare. Foto: Lillemor Bulukin

blev så bunden att man riskerade att inte komma ut med båten på hela sommaren.

En kvinna berättade att hon var intresserad av att börja med biodling eftersom hon vuxit upp med bin – hennes pappa hade haft ett stort antal samhällen i Ryssland. Medan hon berättade ställde hon sig (i kjol och barbent) 20 cm framför flustret på ena kupan och märkte inte att hon stod väldigt mycket i vägen för bina. Som väl var tog bina det lugn och löste problemet.

Även Tommy tog det lugnt när hans 10-åriga barnbarn klagade på klåda i halsen efter att ha tigt till sig en bit av Tommys medhavda honungsvaxkaka. Den innehöll tydligen mer pollen än den allergiske pojken mådde bra av.

Det var en väldigt trevlig dag. Det var också hoppingivande att så många av besökarna framhöll hur viktigt det är med pollinerande insekter.

Bidrag från honungsförsäljningen, fikat, fröpåsarna och poängpromenaden gav ett rejält tillskott till Bifonden. Pengarna ska enligt uppgift användas till en rabatt med biväxter i Kungälv.

Trädgårdsresans bifonds dagar

Webbplatsen Trädgårdsresan (tradgardsresan.se) är bland annat en lista över besökssträdgårdar i Västsverige. Bifonden är startad av Trädgårdsresan och innebär att besökssträdgårdarna i samarbete med lokala biodlare har öppet till förmån för Bifonden minst en gång om året.

De pengar som kommer in till Bifonden, hanteras av Studieförbundet Vuxenskolan, Göteborgs och Bohus läns biodlardistrikt samt Västsvenska Entomologklubben. Bifondsdagen i Kungälv var ett samarbete mellan Kungälv kommun, Kungälvs Trädgårdsförening, Studieförbundet Vuxenskolan samt Södra Inlands Biodlareförening.

Eva Carlsson och Tommy Johansson representerade Södra Inland i detta samarbete.

Lillemor och Tommy visar och berättar i Strandparken. Foto: Eva Henriksson

Kommunens tre trågupor står alldeles intill. Foto: Lillemor Bulukin

I Jonsereds härliga trädgårdar

Anita Enerskog

Det var en varm försommarkväll den 24 maj när det kvinnliga nätverket för Göteborgs och Bohus läns distrikt samlades i Jonsereds trädgårdar för att inspireras av växterna och lyssna på föredrag. Ett femtiotal personer från ett flertal olika biodlarföreningar mötte upp.

”Efter tio minuter i den här trädgården har blodtrycket sjunkit, pulsen går långsammare och andningen flyter lugnare.” Med de orden inledde trädgårdsmästaren på Jonsered, Peter Svensson, sin guidade visning genom trädgården. Att vistas i naturen och i trädgårdar är precis vad vi stressade nutidsmänniskor behöver!

Peter Svensson var tidigare trädgårdsmästare på Trädgårdsföreningen i Göteborg. Han gjorde där om Trädgårdsföreningen till en helt ekologisk trädgård. Detta är också hans vision för Jonsereds trädgårdar. Att använda kemiska bekämpningsmedel och konstgödsel är uteslutet. Genom kompostering återanvänder man växterna. Man köper i första hand KRAV-märkta fröer, lökar och växter. Dessutom är en viktig del att man satsat på att gynna pollinatörer, både vilda och tama.

Jonsered är en av de parker som ingår i nätverket SSPPG, Swedish Society of Public Parks and Gardens. I detta nätverk ingår parker som har syftet att sprida idéer och ge inspira-

Jonsereds trädgårdar och herrgården.

Foto: Anita Enerskog

tion om hur man i sin egen trädgård kan skapa en insektsvänlig trädgård.

Peter Svensson har utvecklat Jonsereds trädgårdar sedan 2010 då man började med att försöka återskapa den gamla trädgård, som den skotske fabrikören William Gibson anlade på 1800-talet i samband med att han byggde den eleganta herrgården. Runt herrgården växte då ett litet industrisamhälle upp med bostäder och skolor för arbetarna.

Under 1900-talet lades dock fabriken ner och herrgården med trädgårdar förföll. Först 2010 började man försöka bygga upp trädgården på nytt

så som man tror att den en gång såg ut. Idag sker det med ekologiska förtecken och med omsorg om våra pollinerande vänner.

Jonsered har idag fyra trädgårdar varav en köksträdgård, som ska förse det nystartade caféet med primörer. Här finns också en fantastisk rosen-trädgård med tio bersåer med väldoftande buskrosor.

Rosexperten Peter Svensson berättade här intressant om rosens historia. Rosen har funnits i 25000 år och är en gammal ökenväxt, som egentligen snarare vill ha det blåsigt än skyddat. Peter tar oss till sist med till nytilskottet ”Mångfaldsstigen”. Här har man skapat exempel på hur man i en trädgård kan gynna nyttiga insek-

ter och andra djur i trädgården. Det finns miljöer för humlor, bin, igelkottar, fåglar och grodor. Där finns också insektshotell, rishögar, grus och sandpartier som kan bli ett boende för dessa nyttiga varelser.

Efter den guidade trädgårdsturen tog Janne Petersson, Honungsjanne, vid. Janne har byggt och satt upp bikupor i bland annat Botaniska. Nu har han även kupor i Jonsereds trädgårdar. Besökarna kan där se hans kupor och även den fina visningskupa, som han själv byggt. Flera intressanta frågor ställdes och Janne lät oss provsmaka hans olika honungssorter.

Besöket avslutades med fika i det nyöppnade caféet och i butiken intill, som hade en mängd biväxter. Det var en stimulerande kväll i oerhört vackra omgivningar. Ett besök rekommenderas!

Men hur är det med det där som Peter, trädgårdsmästaren, påstod, att det är välgörande för hälsan att vistas i trädgårdar? Är det en myt? Men nej då, googlar man på ämnet så hittar man studie efter studie, som har hittat belägg för att människan mår väl av att vistas i naturen: Redan efter en kort stund i naturen lugnar sig puls och blodtryck. Promenader i skogen ökar mängden adiponectin i blodet, vilket stärker immunförsvaret och skyddar mot cancer. Fast det är ju inte nytt för oss biodlare – det har vi vetat hela tiden!

Peter Svensson berättar om mångfaldsstigen som åhörarna har bakom sig.

Foto: Anita Enerskog

**INREDNING
PRESENTER
UTEMÖBLER
TRÄDGÅRD**

och mycket mer!

Gilla oss på facebook

**Tel: 0304-66 09 06 • Kållekärr
www.korggubben.se**

Göteborgs och Bohus läns biodlardistrikts Biodlardag

Bo Hägeryd

Den 27 oktober var det dags för Göteborgs och Bohus läns biodlardistrikts Biodlardag. Vår distriktsordförande Monica Selling inledde med att hälsa oss välkomna till distriktets femte biodlardag på Bokenäs Konferenshotell, norr om Orust. Anläggningen har tidigare tillhört Volvo och var semesterort för anställda. Numera används den som konferens- och kursgård samt hotell, intilliggande hus är sålda som andelslägenheter.

Biodling på Österlen

Förste talare var Håkan Albrectsson, tidigare mjölkbonde utanför Hörby på Österlen i Skåne. Gården är numera såld och han har sadlat om till yrkesbiodlare.

Österlen är ett turistområde med Simrishamn som centralort i Sydöstra Skåne. Södra delen är ett bördigt jordbruksområde. I norra delen är jorden sämre och gårdarna mindre, men jorden lämpar sig mycket bra till fruktodling.

Några av deltagarna från Södra Inlands bf på Biodlardagen. Foto: Stephan Hägeryd

Håkan, som är medlem i Tomelillas biodlarförening påbörjade sin biodling 2003. Efter hand har biodlingen vuxit och är nu ett registrerat biodlingsföretag med cirka 350 bisamhällen. Samhällena är utspridda över Österlen, bland annat hos fruktodlare som pollineringsjänst, vilket ger en viss inkomst utöver honungen. Håkan har byggt anpassade lokaler och har tidvis anställda praktikanter. I sin biodling använder han oisolerade uppstaplingskupor i trä med ramtyp Dadant.

Sedan 2016 bedriver Håkan dessutom en storskalig drottningodling. Han producerar cirka 1 500 drottningar per år. Av dessa paras 120 på parningsstation och 20 insemineras. Han deltar även i VSH-projektet.

Kravcertifierad biodling

Nästa talare var Helge Josefsson, ägare till turistanläggningen Tavelbords Honungsgård på sydvästra Orust. Biodlingen på gården startades av Helges pappa år 1982. Helges intresse för biodling var till en början svalt, men 2001 kom intresset och biodlingen utökades. Biodlingen är kravcertifierad och Helge har cirka 50 samhällen.

År 2011 öppnades Tavelbords Honungsgård som turistanläggning med temat biodling. Tillsammans med sin fru Pia driver de ett bageri och kafé. De har även en gårdsbutik som säljer kravmärkt honung och olika sorters smaksatt honung. På gården finns också olika aktiviteter

och upplevelser såsom ”Bisafari”, ”Biodlare för en dag”, guidade turer för större sällskap och biutställning i ladugården med filmföreläsning och visningskupor. Övernattningsmöjligheter finns i ett annorlunda boende som ger gästerna känslan av att bo i en bikupa.

Stadsbiodling i Göteborg

Siste talare var Sam Niknam som är en av initiativtagarna till stadsbiodling i Göteborg. 2009 blev han intresserad av biodling, men först 2013 gick han en kurs och skaffade sig egna bin.

2014 var han med och startade stadsbiodling i Göteborg med inspiration från andra storstäder runtom i världen. Byggbolaget Skanska var först ut som sponsor och efter hand har fler sponsorer tillkommit. Idag har stadsbiodlingen sex sponsorer.

Biodlingen bedrivs som ekonomisk förening. Enligt nuvarande avtal får sponsorererna 13 kg honung per år och bisamhälle och för det betalar de 2 800 kr per månad och samhälle. De sponsrande företagen använder honungen till gåvor och som reklam.

Framtiden ser ljus ut med ökad miljömedvetenhet och önskan om lokalproducerade varor.

Biodlardagen bjöd dessutom på utställning och försäljning av biodlingsutrustning såsom bottnar, uppstaplingslådor och utrustning för drottningodling.

Etiketter HONUNG FRÅN BOHUSLÄN

Etiketten Honung från Bohuslän är en locketikett som visar att honunen är lokalt producerad. Etiketten passar till lock på 700-, 500- och 350-gramsburkar. Etiketterna köps via distriktet och kostar 50 öre per styck. En hel rulle med 1000 etiketter kostar 500 kr. Föreningen brukar ha ett litet lager till försäljning i föreningsbigården. Säg till i god tid om ni vill köpa en hel rulle.

LEKEXTRA®

FRÖKNARNA BUS

En riktig leksaksaffär mitt i centrala Kungälv

Öppet mån-fre 10-18, lörd 10-15

västra gatan 62

Tel 0303-139 40

www.froknarnabus.se

VÄLKOMNA IN!

På tur till Norge

Yvonne Strid

En vacker försommardag i juni, närmare bestämt den 8:e, står ett antal entusiastiska biodlare från Södra Inlands biodlarförening vid Kungälv's resecentrum och spejar efter en buss, som ska ta sällskapet till Norge. Bussen anländer och deltagarna kliver förväntansfullt på fordonet och resan tar sin början. Det blir ett antal stopp längs vägen och snart är bussen fylld med biodlare från hela distriktet.

Efter en fikapaus går färden vidare och snart skimtar Norge och det första besöket blir hos biodlarna i Halden och deras informationsbigård vid Röd Herregård. Besöket inleds med en guidad rundvandring i den vackra trädgården. Bigården ligger lite avskilt placerad i trädgården och byggd utifrån inspiration, som norrmännen hämtat hos biodlare i Sverige och utvecklat vidare.

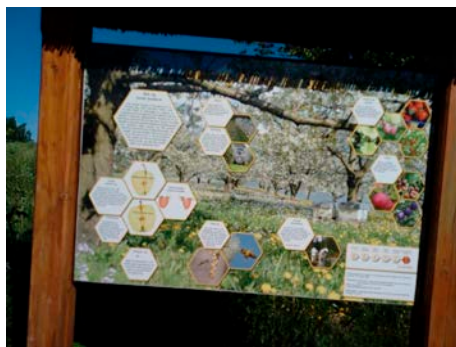
Efter Halden fortsatte resan till Hamar och hotellet som låg vackert vid sjön Mjösa. Middag serverades på hotellet och samtliga resenärer försåg sig rikligt och kvällen avslutades med förnöjda och mätta globe-trottrar. Dag två började tidigt med frukost för samtliga. Chauffören mötte upp med bussen och deltagarna intog sina platser och så gick färden över bron till Helgöya på andra sidan av Mjösa. Här bjöds sällskapet på en promenad längs en iordnings-täld "bistig". Guide var en av öns

Informationsbikupa på Röd Herregård i Halden. Foto: Eva Carlsson

biodlare som förevisade olika biväxter, både kända och okända för det svenska biodlarna. Därefter följde en rundtur längs ön innan återfärden till fastlandet och nästa besök hos Ringerike Biröckerlag och lagsbigård.

I Ringrike ändrades programmet något för det visade sig att lagsbigården inte var möjlig att besöka med buss. Istället fick sällskapet besöka en äldre klurig biodlare, som byggt sin "bibod" i tre våningar. Klurigheten bestod i att slunga

Informationstavla om blommor och bin. Fanns flera på Bistigen. Foto: Eva Carlsson

honungen på våning tre för att sila och förpacka på våning två och ett. En varuhiss transporterade all utrustning såsom ramar, redskap och honung från våning ett till våning tre. Den något korpulente äldre bi-odlaren tillät fyra personer åt gången att tillsammans med honom gå igenom den något ostadiga anläggningen.

Ett flertal av besökarna nöjde sig med att se anläggningen från markplan och avnjöt kaffe och hembakt vetebröd, som hade en strykande åtgång. Efter besöket satte sig sällskapet återigen på bussen och färden gick vidare till Oslo och sjömanshotellet. På kvällen serverades en tre-rätters middag som smakade mycket bra efter en lång resdag.

Dag tre besöktes en bigård som var anlagd i Oslo stadspark. En mycket entusiastisk kvinna, som startat ett stadsbiodlingsprojekt, mötte upp. Tillfälle gavs att titta närmare på bigården och de fantasirika bikuporna.

En av kuporna öppnades och en otrevlig lukt kunde förnimmas och med det insikten att entusiasmen för projektet säkert var på topp, men inte kunskaperna vad det gäller bi-odling. Efter ett antal påpekanden från den svenska delegationen tillstod den entusiastiska kvinnan, att bigården fortfarande är under utveckling och att de, som ingår i projektet, ännu har en del att lära, vilket de svenska biodlarna höll med om.

En bikupa hos Bybi i Oslo med runda ramar. Lägg märke till ställningen bakom kupan, här placeras ramarna när man går igenom kupan. Se lilla bilden. Foton: Eva Carlsson

Besöket avslutades med lunch som bestod av allehanda grödor från trädgården som tillagats och serverades i växthuset. Därefter påbörjades hemresan, bussen lämnade Oslo och färden gick sydväst mot Kristiansand och färjan till Sverige. Trötta och nöjda återvänder så biodlarsällskapet till Sverige och konstaterar att det varit en trevlig och lärorik resa.

Information från distriktet

Eva Carlsson

Distriktets årsmötet 2019 ägde rum i Göteborg den 9 februari. Vår förening var representerad med hela tio ombud i år tack vare att vi nu har över 180 medlemmar. Två föreningar, Landvetter och Uddevallanejden valde att enbart skicka kvinnliga ombud att representera respektive förening.

Efter årsmötet var det fritt fram att besöka Apiscandia, en stor biodlarmässa som pågick på Hotel Post. En hel del intressanta saker presenterades, aktuella föredrag och massor av utställare. Det var första gången jag kom i kontakt med något liknande i vårt närområde.

Nästa distriktsaktivitet blir vårmötet i maj med inriktning mot allergi. Det blir troligtvis också information om bitillsynens nya regler som började gälla 1 januari. Plats och datum för vårmötet är i skrivande stund inte klar men någonstans i Uddevalla har diskuterats. Håll koll på hemsidan för vad som är på gång <https://goteborg-bohuslan.biodlarna.se>.

Övrigt på verksamhetsplanen är sommarmöte, SBR:s 100-årsjubileum (den officiella ”firardagen” är 31 augusti) och så Biodlardagen i slutet på oktober.

**Hos Bomans Foto
får du hjälp
med att hitta
en mobiltelefon,
kamera eller kikare
som passar dig!**

BOMANS FOTO

Nytorget, Kungälv • 0303-211 151 • www.bomansfoto.se

Mån-fre 10-18, Tors 10-19, Lör 10-14

**The
image**

Mötesdeltagande 2018

Eva Carlsson

Vi gläder oss åt ett flitigt deltagande vid föreningens möten i föreningsbigården. Vi hade 21 måndagsträffar 2018 med sammanlagt 741 deltagare. Det ger ett medeltal på drygt 35 personer. Vi var som mest 42 och som minst 27 deltagare. Det är ett jämnt och högt deltagande med 35 respektive 40 deltagare vid tre tillfällen vardera och över 35 deltagare vid 10 tillfällen. Det som också är glädjande är att nya medlemmar samt kursdeltagare, utöver sina kurstillfällen flitigt besöker föreningsmötena.

Fikavärdarna har fått tips om att ha med fikabröd så att det skall räcka till

35 personer. Vi får med detta underlag öka lite i år och sikta på 37–38 personer.

Till vår-, sommar-, höst- och årsmötet kom det sammanlagt 197 personer. Här är det årsmötet som toppar med 65 deltagare.

Notera att ovanstående uppgifter gäller kalenderåret 2018. Föreningens verksamhetsår sträcker sig från 1 oktober till 30 september. Det innebär i praktiken att måndagsträffarna i oktober och årsmötet tillhör verksamhetsåret 2019.

Kungälv's Motor & Cykel

Utmarksvägen 10 • KUNGÄLV

Försäljning

Cyklar, elcyklar, gräsklippare, åkgräsklippare robotgräsklippare, motorsågar och röjsågar.

Välkända kvalitetsmärken

Crescent, Monark, Skeppshult, Husqvarna och Klippo.

Reservdelar, service och reparationer

Tel 0303-103 13 • www.kmcab.se

91 KARLSSON 1956:

Modig som en hjältekonung
Mandel lönas här med honung.

© EGMONT

Ovanstående insiktsfulla serie har Bo Hägeryd
hämtat ur sitt felfria exemplar av 91 Karlsson från 1956.

Biodlarföreningens goda granne

Hos oss kan ni handla något gott i charken, beställa catering eller varför inte köpa med något gott färdiggrillat? Hos oss hittar ni alltid det lilla extra!

Välkomna in hälsar Camilla & Joakim med personal

Tempo Kareby

Mån-fre 9-20

Lör 9-19, Sön 9-18

0303-22 21 16

Tempo Diseröd

Mån-fre 9-20

Lör-sön 9-18

0303-22 21 17

KAREBY & DISERÖD

UTBY MASKIN
SKOGS- & TRÄDGÅRDSMASKINER

**Försäljning och service av gräsklippare,
motorsågar med mera.**

Återförsäljare för

MS Biredskapsfabriken i Töreboda

Göteborgsvägen 94, ÄLVÄNGEN. Tel 0303-74 86 11

Öppet: månd-fre 9-18, lör 9-13

Information från Biblads- och informationskommittén

Eva Carlsson, sammankallande

Biblads- och informationskommittén började förbereda 2019 års Biblad med ett möte i slutet på september. Innan dess hade styrelsen beslutat att hela Bibladet skall vara i färg eftersom vi skall satsa extra när det är 125-årsjubileum. I samband med årsmötet blev det också förändringar i kommittén, Jan Olausson slutade och Lillemor Bulukin kom in.

Vi har fått två nya annonsörer från Kareby: Tempo och Åsas bageri. Vi har givit dem och alla andra annonsörerna möjlighet att uppdatera sina annonser till färg. Lillemor Bulukin har gjort ett stort jobb med att hjälpa dem. Vi hoppas att både de och ni, som läser, blir nöjda med färgupplagan och att våra sponsorer skall få många biodlande kunder. Det är roligt att få jobba med alla färgannonser och färgfoton. Fotona var ju i färg under arbetet tidigare år också men i trycket blev de svart-vita.

Målet är att dela ut Bibladet till så många som möjligt på vårmötet för att kunna spara portokostnader. Hjälpt gärna till med att ta hem till medlemmar som ni träffar eller bor i närheten av, men se till att de blir avprickade.

Vi trycker upp 300 ex. De Biblad, som blir över efter att medlemmarna har fått sina, finns i bigården till nya medlemmar och andra besökare. Bibladet finns även som pdf på hemsidan. Fortsätt gärna att sända in material till oss till kommande Biblad. Ni kan skicka in när som helst under året, men vi vill ha det före jul.

Ni följer väl föreningen på hemsidan sodrainlands.biodlarna.se/ och Facebook [facebook.com/SodraInlandsbiodlare/](https://www.facebook.com/SodraInlandsbiodlare/).

Till sist ett jättestort tack till alla annonsörer för er sponsring.

Om att vara fikavärd på måndagsträffarna

Att vara fikavärd på en måndagsträff är ett av föreningens viktigaste uppdrag – fikat är mycket uppskattat. Tre fikavärdar bjuder och tar tillsammans med sig "tilltugg" och mjölk till kvällens fikapaus. (Föreningen bjuder på kaffe och te, vilket finns i en grön låda i köket i föreningsbigården.) *Beräkna att det ska finnas fika till drygt 35 personer.* Kaffe och te tillreds i Kareby IS klubbstuga, där också fikat dukas upp. *Fikat ska stå klart kl 19.*

Eftersom vi hyr klubbstugan måste nyckeln hämtas hos Jan Andersson i Kareby. Kontakta Jan på tel 0705-124 612 eller 0303-124 61 veckan innan mötet och avtala om när nyckeln kan hämtas och lämnas.

Efter fikat ska lokalen städas.

Krook & Tjäder är ett av Sveriges största arkitektkontor och en tongivande aktör i byggandet av staden. Styrkan ligger i det personliga mötet, värmen och öppenheten. En känsla av det lilla kontoret med den stora koncernens möjligheter. En unik kombination. Starka team i Göteborg, Malmö, Stockholm, Halmstad, Borås, Uppsala, Östersund, Kristianstad och Oslo ger en geografisk spridning, kreativ mångfald och en gedigen kompetensbank i såväl stora som små projekt. www.krooktjader.se

Niehku Mountain Villa, Riksgården

KROOK & TJÄDER ■

KALENDARIVM 2019

Datum	Tid	Aktivitet	Ämne/tema	Temaansvariga
4 mars	18–21	Vårmöte	Biodling i Tanzania	Börje Blomster
18 mars	19–21	Drottningodlarklubbens årsmöte		
1 april	18–21	Måndagsträff	Apiscandia i Gbg	Några som var där
8 april	18–21	Måndagsträff	Vårarbete	Kurt-Erik Eriksson
15 april	18–21	Måndagsträff	Ny bitillsyn	Thomas Pettersson, Jan Olausson
22 april	18–21	Helgdag		
29 april	18–21	Måndagsträff	Biväxter, hemsidan	Eva Carlsson
6 maj	18–21	Måndagsträff	Nosema	Per Almqvist
9–12 maj		Lisebergs trädgårdsdagar		Lars-Göran Larsson
13 maj	18–21	Måndagsträff	Drottningodling	Bo Hedin
20 maj	18–21	Måndagsträff	Kommunen och bin	Lissie Anderson, Hanna Bäck
25 maj	18–24	125-årsjubileum	Hermansby bygdegård, Kärna	Eivor Bohlén
27 maj	18–21	Måndagsträff	Biodlarbudget	Lillemor Bulukin, Bo Hägeryd
3 juni	18–21	Sommarmöte		
10 juni	18–21	Måndagsträff	Förhindra svärm	Ann-Christine Magnusson
17 juni	18–21	Måndagsträff	Ta in svärm	Jan Eriksson
24 juni	18–21	Måndagsträff	Varroakontroll	Tommy Sundlin
15 juli	18–21	Sommarträff		
5 aug	18–21	Måndagsträff	Friska vinterbin	Daniel Lisovski
12 aug	18–21	Måndagsträff	Slungning	Kent Nilde
19 aug	18–21	Måndagsträff	Föreningshonung, ympning	Joakim Hagberg, Karin Carolusson
26 aug	18–21	Måndagsträff	Material, hygien	Ingemar Johansson
31 aug	18–21	Hembygdsgdag	Dalen. Håll utkik på hemsidan också. SBR har 100-årsjubileum	
2 sept	18–21	Måndagsträff	Föreana samhällen	Ingela Olsson
9 sept	18–21	Måndagsträff	Invintring	Bo Hägeryd
16 sept	18–21	Måndagsträff	Bihälsa	Stefan Hellström
23 sept	18–21	Måndagsträff	Vinterarbete	David Carden
30 sept	18–21	Höstmöte		
7 okt	18–21	Måndagsträff	Honung och mat	Receptgruppen
14 okt	18–21	Måndagsträff	Året som gått	Lars-Göran Larsson
31 okt		Inget möte	Sista dag att skicka in årsrapport. Gäller ALLA medlemmar!	
16 nov	14–17	Årsmöte		
23 nov	09–11	Vaxlämning	Styrelsen kommer att utse en arbetsgrupp	
Sönd i dec		Julmarknad	Kringledammen	

Fikaansvariga och ansvariga för det praktiska	Datum
Honungsbedömningskommittén	4 mars
Drottningodlarklubben	18 mars
Lars-Göran Larsson, Yvonne Strid, Stefan Hellström	1 april
Rune Andersson, Ann-Christine Magnusson, Kent Nilde	8 april
Thomas Pettersson, Tommy Sundlin, Daniel Lisovski	15 april
<i>Helgdag</i>	22 april
Göran Johansson, Paul Hellberg, Bo Andersson	29 april
Ingemar Johansson, Ulla Thilander, Erland Thilander	6 maj
	9–12 maj
Maj Wentzel, David Carden, Arne Christiansen	13 maj
Karin Carolusson, Mikael Carolusson, Stefan Hellström	20 maj
	25 maj
Jan Olausson, Eva Carlsson, Ethel Berntsson	27 maj
Biblads- och informationskommittén	3 juni
Ingela Olsson, Lars-Göran Larsson, Per Almkvist	10 juni
Lillemor Bulukin, Bodil Hjort, Eddy Karlsson	17 juni
Eivor Bohlén, Yvonne Strid, Sofia Carlsson, Marcus Carlsson	24 juni
Revisorerna	15 juli
Kristina Jansson, Annelie Gidenstam, Rolf Olsson	5 aug
Kurt-Erik Eriksson, Tomas Johansson, Jan Eriksson	12 aug
Stig Uno Johansson, Jan Lennart Johansson, Lizzie Palin	19 aug
Lars Oscarsson, Richard Rödin, Annika Rödin	26 aug
	31 aug
Göran Hellegren, Kerstin Hellegren, Joakim Hagberg	2 sept
Anders Bergquist, Kent Samuelsson, Tobias Husberg	9 sept
Bo Hägeryd, Tommy Johansson, Kurt Dorninger	16 sept
Bo Andersson, Bo Hedin, Eva Henriksson	23 sept
Valberedningen	30 sept
Magnus Ögärd, Jan Werner, Helen Hellström och Mattias Zetterdahl	7 okt
Marie Mörk, Mona Löfberg, Dan Lindström	14 okt
Skickas till s.inland@gmail.com	31 okt
Honungshanteringskommittén	16 nov
	23 nov
	Sönd i dec

Mejl, sms och medlemsmatrikel

Eva Carlsson

Styrelsen fortsätter att fortlöpande skicka ut mejl och sms med aktuell information. Det märks att detta är väldigt populärt. Meddela gärna mejladress och/eller mobilnummer till Eva Carlsson. Tänk på att det inte måste vara din egen mejladress, det kan vara en granne, kompis eller annan person som tar emot informationen för dig.

Ni som har medlemsmatrikeln för 2018 kvar, var rädda om den! Det blir ingen ny i år nämligen på grund av den nya dataskyddsförordningen, GDPR. För föreningens del innebär den att personuppgifter inte får spridas utan att den enskilde har givit sitt medgivande och sådana har vi ännu inte hunnit få. En konsekvens är att enbart styrelsens mejladresser

är synliga vid mejlutskick. Om det finns önskemål om en uppdaterad medlemsmatrikel kommande år, behöver styrelsen få in ett skriftligt godkännande från var och en som önskar sig en matrikel. De uppgifter, som i så fall kommer att finnas med, blir direkt hämtade från SBR:s medlemsregister. För att kontrollera och komplettera vad som finns där ska man logga in och se hos <https://www.biodlarna.se/>. Inloggningsuppgifterna finns på inbetalningskortet för medlemsavgiften. Behöver ni hjälp, kontakta Eivor Bohlén eller Eva Carlsson alternativt förbunds-expeditionen. Föreningen kommer aldrig att sprida en eventuell matrikel till utomstående eller företag.

Föreningen välkomnar nya medlemmar 2018-2019

Anna Altvall
Elisabeth Andreasson
Patrik Augustsson
Viktoria Brage
Lillemor Bulukin
Marcus Carlsson
Sofia Carlsson
Göte Edvardsson
Christer Enerskog
Johan Evert
Per-Ove Flodin
Adam Hilmersson
Bodil Hjort
Malin Husberg

Tobias Husberg
Ida Ingemarsson
Joakim Jalin
Peter Kaldén
Eddy Karlsson
Markus Kvist
Karin Mattsson
Rolf Nilsson
Sandra Norup
Rolf Olsson
Joel Skagerstam
Lotten Westberg
Lars Zachrisson
Per Åberg

Nya föreningsvänner

Kenth Borglund, Tjörns bf
Lars-Erik Eriksson, Orust bf
Stephan Hägeryd, Stenungsunds bf
Johan Karlsson, Orusts bf

Allt för biodlaren

Stor som liten

Kupor och tillbehör.
Trä- och plastkupor.

Våra egna Töreboda-kläder
och även BJ Sherriff original

**Redskap och
skyddskläder.**

Honungshantering.
Slungare, kärl, silar, glas.

Bivaxkakor.
Cellstorlekar:
4,9, 5,1, 5,3 mm

Pollenfälla
att placera
framför flustret.

Pollentork.

Töreboda-kupa i EPS
Ytermått 462x462 mm.

Öppet: Mån-fre 9-16
Lunchstängt: 12:30-13:30

MS Biredskapsfabriken AB

Töreboda 0506-10273

info@biredskapsfabriken.se

Sedan 1941

www.biredskapsfabriken.se

**Studieförbundet
Vuxenskolan**

Kontakta oss:

010 33 00 900

vast@sv.se